

Eiropas Dizaina un invaliditātes institūts



Stokholmas deklarācija

„Labs dizains dara brīvu, slikts – ierobežo”

Drīz pēc nodibināšanās 1993. gadā Eiropas Dizaina un invaliditātes institūts (EDII) formulēja savas darbības pamatmērķi – uzlabot dzīves kvalitāti, izmantojot principu **Dizains visiem**.

Desmit gadus vēlāk šis princips **Dizains visiem** kļuva kā Eiropas platforma visiem tiem, kas pēc tā jau darbojās, un EDII ir apvienojis gan Zviedrijas, gan 16 Eiropas valstu nacionālās organizācijas, korporatīvos biedrus un individuus. Tagad ir pienācis brīdis, kad ir beidzamais laiks pieņemt **Dizaina visiem** deklarāciju.

Principa **Dizains visiem** pirmsākumi ir rodami pagājušā gadsimta piecdesmito gadu Skandināvu funkcionālisma skolā, kā arī sešdesmitajos gados, jau balstoties uz ergonomisko dizainu. Tam ir arī sociāli politiskas saknes, kas meklējamas Skandināvijas labklājības politikā, kas sešdesmito gadu beigās Zviedrijā izveidoja koncepciju „Sabiedrība visiem”, kas pārsvarā bija virzīta uz pieejamības jautājumiem. Šīs idejas tika arī iekļautas ANO Paraugnoteikumos par vienlīdzīgām iespējām cilvēkiem ar invaliditāti, kas 1993. gadā decembrī tika pieņemta ANO Ģenerālajā Asamblejā. ANO Paraugnoteikumu izpratne par pieejamību, kas ir tieši saistīta ar visu cilvēku vienlīdzīgām iespējām, kļuva par pamatideju **Dizains visiem** filozofijas izveidei, kas savukārt tika pieņemta par EDII darbības pamatu organizācijas gadskārtējā tikšanās reizē 1995. gadā Barselonā.

Līdzīgas koncepcijas gandrīz vienlaikus tika izstrādātas visā pasaulē. Amerikas Savienotajās Valstīs Amerikas ar invaliditāti aktā radās koncepcija par Universālo dizainu, savukārt Lielbritānija radās Iekļaujošā dizaina princips.

Mūsdienās jebkādā plānošanā princips **Dizains visiem** ir atzīts kā būtisks un neatņemams aktīvas ilgtermiņa attīstības elements.

Eiropas Dizaina un invaliditātes institūts savā kārtējā ikgadējā tikšanās reizē 2004. gada 9. maijā Stokholmā pieņēma šādu Deklarāciju:

„Mūsdienu Eiropā iedzīvotāju daudzveidība vecuma, kultūras un spēju ziņā ir lielāka nekā jebkad. Mums ir dota vēl līdz šim nebijusi iespēja – izdzīvot slimību un traumu gadījumos. Izdzīvot, lai turpinātu savu dzīvi, dažkārt arī ar invaliditāti. Lai gan šī brīža pasaule ir sarežģīta, tomēr tā ir mūsu pašu radīta, un tikai mums pašiem ir iespēja un arī atbildība balstīt pašu veidoto dizainu uz iekļaušanas principiem.

Dizains visiem ir dizains cilvēcisķai daudzveidībai, sociālai iekļaušanai un vienlīdzībai. Holistiskā un inovatīvā pieeja veido radošus un ētiskus izaicinājumus visiem plānotājiem, dizaineriem, uzņēmējiem, administratoriem un politiskajiem līderiem.

Dizains visiem dod vienlīdzīgas iespējas ikvienam piedalīties visos sabiedrībā notiekošajos procesos. Lai sasniegtu šo mērķi, būvvidei, ikdienā lietojamiem priekšmetiem, pakalpojumiem, kultūrai un informācijai, īsāk sakot, – visam, ko cilvēki ir radījuši citu cilvēku lietošanai, ir jābūt pieejamam, atbilstošam ikviena vajadzībām sabiedrībā un saskaņotam ar cilvēku daudzveidību.

Dizains visiem praksē liek apzināt un analizēt gan cilvēku vajadzības un vēlmes, kā arī pieprasa iesaistīt gala produkta lietotāju katrā tā radīšanas procesa posmā.

Eiropas Dizaina un invaliditātes institūts aicina Eiropas institūcijas, nacionālās, reģionālās un vietējās valdības, profesionālās, biznesa un sociālās sfēras pārstāvjus darīt visu, lai iekļautu **Dizains visiem** principu gan savā politikā, gan darbībā.”

Deklarācija pieņemta 2004. gada 9. maijā Eiropas Dizaina un invaliditātes institūta gadskārtējā sanāksmē.